

EXPERTIZA MATERIALULUI OSTEOLIC DESCOPERIT LA FLOREȘTI, JUD. BACĂU

de M. Șt. UDRESCU și N. MIRIȚOIU

Materialul osteologic care face obiectul notei de față, provine dintr-un sondaj de informare efectuat de către arheologul dr. I. Mitrea în așezarea geto-dacă din sec. I î.e.n. — I e.n. de la Florești, com. Căiuți, punctul „Via mică“.

Pe lângă alte situații arheologice, în acest punct a fost descoperit și un complex de gropi, care prin forma și inventarul lor (ceramică neîntregibilă, obiecte de podoabă, cărbuni, cenușă și oase)¹, sînt similare cu alte descoperiri din așezările geto-dacice ce au fost considerate de către unii autori drept mormintele de incinerare ale populației geto-dacice din epoca clasică².

Din acest complex ne-au parvenit pentru studiu cca. 26 de fragmente osoase, recoltate din două gropi : Gr. 4 (21 fragmente) și Gr. 5 (5 fragmente) ; precum și 5 fragmente din stratul de cultură din S. 3.

Destul de bine conservate dar de dimensiuni variabile, aceste piese osoase prezintă spărturi vechi de forme neregulate. Unele dintre ele poartă urmele unor intervenții cu unelte tăioase, iar altele urme de arsură rezultate prin contactul cu focul sau obiecte încinse³. Cîteva au spărturi, distrugeri și rupturi din timpul excavării. Demn de semnalat ni se pare și faptul că 3 dintre cele 5 fragmente descoperite în S. 3 s-au racordat unor piese din Gr. 4⁴.

Identificarea fragmentelor a arătat că nici unul dintre ele nu este uman, toate provenind din scheletele unor animale domestice și sălbatice. Astfel, din cele 28 de piese (rezultate în urma întregirilor) au putut fi localizate anatomic precis și determinate ca specie 16 piese : 13 aparținînd animalelor domestice și 3 celor sălbatice. (Vezi tabelul nr. 1).

1 I. Mitrea, *Descoperirile geto-dacice, din sec. I î.e.n. — sec. I e.n. de la Florești, județul Bacău*, Comunicare la al V-lea simpozion național de tracologie, Bacău, 16—17 oct. 1982 ; în prezentul volum p. 131 și urm.

2 O analiză detaliată a problemei cu toate implicațiile sale, a prezentat de curînd Cornelia Stoica, *Problema ritului și ritualului funerar la geto-daci*, Comunicare la al IV-lea simpozion de tracologie, Rm. Vlcea, 14—15 nov. 1981.

3 Arsurile de pe aceste oase sînt limitate ca întindere și intensitate, ceea ce face ca ele să nu poată fi confundate în nici un caz cu oasele incinerate.

4 Nu se poate ști dacă această situație are vreo semnificație specială sau dacă este vorba doar de un amestec al materialelor în timpul excavării.

Bovidee (*Bos taurus*), 5 piese diferite ca localizare anatomică : două mici fragmente craniene, un humerus distal, o ulnă proximală și un metatars aproape întreg care a permis estimarea unei talii de 110 cm⁵. Probabil piesele provin de la indivizi adulți.

Ovicaprine (*Ovis-Capra*): un fragment distal de tibie cu epifiza nesudată și un fragment carbonizat de metatars, aparținând unor exemplare diferite.

Porc domestic (*Sus domesticus*): 6 piese divers localizate, între care două mandibule aproape complete, care permit aprecierea vîrstelor de sacrificare a celor doi indivizi, unul la un an iar celălalt la un an și jumătate.

Mistreț (*Sus scrofa*): un fragment distal de humerus cu lățimea epifizei de 57 mm.

Cerb (*Cervus elaphus*): un fragment de humerus distal cu lățimea epifizei de 50,5 mm.

Pisică sălbatică (*Felis silvestris*): un fragment de radius cu dimensiuni (estimate) mari.

Restul de 12 fragmente din coaste și spărturi de oase lungi nu prezintă elemente morfologice specifice. După aspect și dimensiuni ele aparțin cu mare probabilitate unora dintre speciile identificate.

Lipsa din cele două gropi studiate a oaselor umane și în general a oricărui fragment osos incinerat, înlătură posibilitatea ca ele să poată fi interpretate ca morminte de incinerare. De asemenea, starea bună de conservare a oaselor neincinerate de animale arată că această absență a oaselor umane incinerate nu se datorează în nici un caz distrugerii lor de către aciditatea solului, așa cum în mod forțat s-a presupus pentru unele descoperiri⁶.

Fără să generalizăm aceste observații (rezultate din cercetarea unui material restrîns) asupra tuturor complexelor asemănătoare considerate de către unii autori drept morminte de incinerare, sîntem totuși nevoiți să ne exprimăm îndoiala că această controversată problemă a ritului și ritualului funerar al geto-dacilor din epoca clasică va putea fi vreodată rezolvată satisfăcător fără expertiza antropologică a pretinselor oase umane incinerate din aceste complexe.

Trebuie însă să recunoaștem că eliminarea posibilității ca gropile de acest tip să fie morminte, nu duce în mod automat și la rezolvarea adevăratei lor funcționalități. În această privință informația pe care ne-o oferă materialul osteologic în sine este mai restrînsă.

Privit în ansamblu acest material are în cazul de față un aspect tipic de „resturi de bucătărie“, prezentînd spărturi, tăieturi, arsuri și o localizare anatomică heterogenă. Din păcate, nu se poate preciza dacă a ajuns întîmplător în gropi sub formă de oase (resturi menajere), sau a fost depus în mod intenționat sub formă de carne gătită (ofrande).

Desigur numai analiza comparativă a unui număr mai mare de cazuri, precum și coroborarea tuturor observațiilor arheologice și antro-

5 Valoare apropiată de media taliei bovinelor pentru această perioadă.

6 D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p. 120.

pologice ar putea să lămurească pe viitor toate aceste aspecte ale problemei, paginile de față putînd fi considerate în acest sens doar un început de drum.

Tabelul nr. 1

	Număr fragmente			Total frgm.
	Gr. 4	Gr. 5	S. 3	
Bos taurus	3	2	—	5
Ovis-Capra	1	—	1	2
Sus domesticus	5	—	1	6
Cervus elaphus	1	—	—	1
Sus scrofa	1	—	—	1
Felis silvestris	1	—	—	1
Frqm. indeterminabile	9	3	—	12
Total frgm.	21	5	2	28

EXPERTISE DU MATÉRIEL OSTÉOLOGIQUE DÉCOUVERT
À FLOREȘTI, DÉP. DE BACĂU

Résumé

On présente les données de l'étude du matériel ostéologique provenant d'un complexe de fosses trouvées dans l'établissement gético-dace de Florești, dép. de Bacău (I-er siècle av. n. ère — I-er siècle de n. ère).

Le matériel ostéologique a été attribué en totalité aux animaux, étant identifiées à la fois des espèces domestiques et sauvages. On n'a pas reconnu aucun fragment ostéologique humaine.

Dans l'état actuel des recherches, il est très tôt à discuter le caractère rituel ou non du complexe des fosses découvertes dans l'établissement gético-dace de Florești.